

7/2008 (14)

Szanowni Państwo,

kolejny numer „Horyzontów Wychowania” chcemy poświęcić sprawom cielesności człowieka. Poprzedni traktował także o cielesności, ale w optyce ciała rozumianego jako sfera materialna. Z tym oczywiście związane były zagadnienia godności, przeznaczenia, podmiotowości, szacunku dla ludzkiego ciała. W tym numerze zajmujemy się ciałem jako podmiotem wychowania. To, co nam jest tak bliskie, o co nieustannie się troszczymy, ma być przedmiotem tej refleksji. Jeżeli człowiek naturalnie dąży do doskonałości, to jego ciało odgrywa w tym procesie niepomiarną rolę. Ono rzeczywiście winno być traktowane podmiotowo, by wspaniałość osoby, ta jedność fizyczno-duchowa się uzewnętrzniała.

W jaki sposób traktować własne ciało, by nie było tylko środkiem, ale podmiotem procesu wychowawczego człowieka? Historia ludzkości aż nadto pokazuje zgoła przeciwne tendencje i skrajności – od pogardy po przesadne ubóstwienie. Chodzi więc o pewną mądrość i sztukę bycia ciałem, a nie posiadania ciała. Pragnęlibyśmy, aby takiej refleksji posłużyły Czytelnikowi zebrane przez nas artykuły.

Całość działu artykułów otwiera wykład Stanisława Gajdy, który wygłosił podczas inauguracji roku akademickiego w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie początkiem października 2008 roku. Nawet, jeżeli merytorycznie wystąpienie to nie do końca odpowiada tematowi obecnego numeru „Horyzontów Wychowania”, uznaliśmy, iż ze względu na doniosłość tematyczną oraz bardzo interesujące treści dotyczące polskiego języka, powinno się ono znaleźć na łamach tegoż czasopisma.

Przejdźmy jednak do naszych zagadnień związanych z cielesnością jako podmiotem wychowania.

Najpierw Cristina Sá Carvalho rozważa ciało jako miejsce permanentnego rozwoju człowieka, i to zarówno w sferze fizycznej, jak i psycho-duchowej. Autorka dokonuje ciekawej analizy wzrostu człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem okresu niemowlęstwa. Powołując się na kilku współczesnych psychologów, filozofów i pedagogów, konkluduje, iż istnieje ścisła korelacja pomiędzy ciałem jako miejscem doświadczeń człowieka, a racjonalnym rozumieniem rzeczywistości.

Następnie Marek Walancik podkreśla w swoim artykule istotę znaczenia cielesności w kulturze społeczeństwa ponowoczesnego, która poniekąd doprowadza do ubóstwienia ludzkiego ciała. Jego jakość ma wpływ na życiowe sukcesy, na postrzeganie człowieka, na jego „wartość”. Jednakże jest i druga strona medalu, a mianowicie doprowadzanie ludzkiego ciała do stanu perfekcji, która często kończy się różnymi chorobami psychicznymi, a w konsekwencji do dualizmu. W związku z tym autor stawia pytanie, dylemat do rozwiązania: symbioza pomiędzy spokojem duszy i pięknnością ciała.

Mariola Flis wychodząc od stwierdzenia, iż ciało jest nośnikiem myślenia, zauważa, że w ten sposób jest ono zasadniczą częścią tożsamości człowieka, a co za tym idzie, wpisuje się w ten sposób w szeroki kontekst kulturowy. Dalej autorka rozwija główną myśl artykułu, a mianowicie opisuje dynamikę ludzkiego ciała w rzeczywistości kulturowej, podkreślając jego wymiar estetyczny, jako zasadniczy nośnik i miernik w wielowymiarowym świecie.

Z kolei Marek Babik analizuje fenomen ludzkiego ciała jako przedmiotowy i podmiotowy proces wychowania seksualnego. Autor uważa, że na gruncie pedagogicznym należałoby podjąć konkretne działania, by uwzględnić podmiotowość dziecka jeszcze przed jego narodzinami. Ten proces nazywa prewychowaniem i dotyczy on rodziców oraz społeczeństw, które powinny zweryfikować ogólne działania wychowawcze ze szczególnym uwzględnieniem wychowania seksualnego.

Ciało człowieka odgrywa wyjątkową rolę w świecie sztuki, a szczególnie w teatrze. Lilianna Dorak-Wojakowska opisuje fenomen relacji pomiędzy aktorem a postacią, którą reprezentuje. Do tego służy mu przede wszystkim język ciała, przez który aktor komunikuje się z odbiorcą. Jednym ze sposobów opisu ciała i jego roli w sztuce jest semiotyka teatru, opisująca złożoność struktur i technik cielesnych.

Poniekąd dopełnieniem języka ciała jest język poezji. Bogusława Bodzioch-Bryła zwraca uwagę na istotność kategorii ciała i konieczność podmiotowego traktowania cielesności. Na przykładzie nowej polskiej poezji analizuje przemiany, jakim ulega figura ciała ludzkiego w dobie syndromu technologicznego, począwszy od akcentowania go jako podmiotowości, poprzez uświadomienie sobie ułomnego charakteru własnej – ludzkiej cielesności, po zainspirowane osiągnięciami współczesnej

techniki radzenia sobie z pewnymi ułomnościami, właśnie dzięki technice poezji.

Tematyczną część niniejszego numeru „Horyzontów Wychowania” zamykają dwa artykuły: najpierw Marta Kudelska, w oparciu o święte teksty wedyjskie, między innymi Hymn *Purushasukta*, przedstawia ludzkie ciało jako narzędzie samodoskonalenia się człowieka w tradycyjnej myśli indyjskiej. Wychoząc od historii stworzenia świata z Pracłowieka, rozumianego jako człowieka – mężczyznę, stwierdza, że stworzony świat jest przeobrażaniem boskiego pierwiastka, co dokonuje się poprzez wszelakie, ludzkie działanie wraz z udoskonalaniem własnego ciała, które ma na celu troskę o doskonałość psychofizyczną człowieka.

W końcu Bogdan Podsiedlik traktuje o ludzkim ciele z punktu widzenia lekarza medycyny. Autor chce postrzegać ludzkie ciało nie tylko instrumentalnie, jak zdaje się nierzadko traktować je medycyna, ale podmiotowo w jego wymiarze osobowym.

Wszystkim Czytelnikom życzymy spokojnej lektury z odrobiną osobistych przemyśleń, zapraszając jednocześnie do podzielenia się własnymi refleksjami w dziale „Na Marginesie” na łamach kolejnych numerów „Horyzontów Wychowania”.

Wit Pasierbek